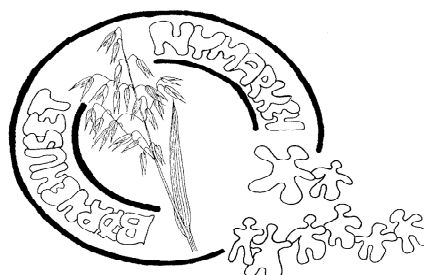
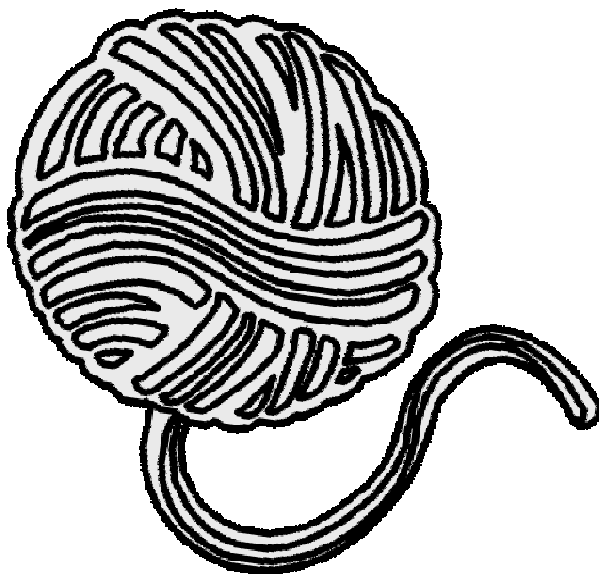

Nymarksskolen

Den røde tråd i Nymarken

- det fælles værdigrundlag

Kerteminde
Kommune

Forord

"Den røde Tråd" er arbejdsgrundlaget for alle medarbejdere, som arbejder i Nymarken. Alle er således forpligtet til at yde en indsats for at leve op til indholdet af dette hæfte.

Kertemindes overordnede værdier

Kvalitet – Nærvær – Udvikling - Trivsel

lægger sammen med en visionær Børne- & Ungepolitik op til

- at se barnets/den unges muligheder
- tidlig indsats
- helhed og sammenhæng
- rummelighed
- sundhed og trivsel

I Kerteminde Kommune er forventningerne til samarbejdet og rutinerne omkring overgangene fra en institution til en anden beskrevet i selvstændige foldere.

Der forventes således, at der finder et kvalificeret samarbejde sted henover de forskellige overgange. Forældrene er altid en væsentlig part i denne overlevering

Til sammen danner det en god baggrund for det arbejde, vi sammen har omkring det, at skabe den bedste trivsel for alle børn.

Trivsel er en forudsætning for al udvikling; sagt med et gammelt ordsprog "vendt på hovedet", så skal man nyde, før man kan yde.

Den røde tråd medvirker til sammenhæng i vores fælles opgave at skabe rammerne for et sundt miljø, hvor alle oplever at have indflydelse på sin egen situation og muligheder for at udvikle hele sit potentiale. Hvor man i åbenhed, ærlighed og gensidig tillid ser sig selv som i stand til at tage ansvar, tage stilling og handle. Og hvor omsorgen for det enkelte barn og fællesskabet tager udgangspunkt i anerkendelse af og respekt for det enkelte menneske og gruppens forskelligheder.

Historikken omkring "Den røde Tråd"

I 2002 publicerede EVA, Danmarks Evalueringsinstitut en større rapport om skolestarten: "Børnehaveklassen - pædagogisk tænkning og praksis"

Konklusionen var ganske klar:

Der skal udarbejdes overordnede mål for helhed og sammenhæng i dagtilbud, skole og fritidsordning. Målene bør tage udgangspunkt i de mange fælles træk ved formålene for henholdsvis folkeskolen og dagtilbud. På lokalt "skoleniveau" betyder det, at der i et samarbejde mellem skoler og institutioner fastlægges konkrete mål for indholdet, at der udarbejdes fælles værdier for samværet mellem børn og voksne, og der udformes fremgangsmåder for overgangene eks. mellem børnehave og skole.

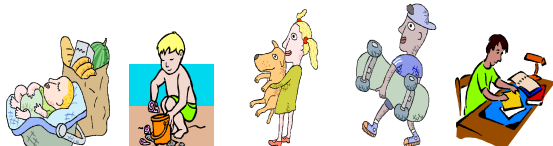
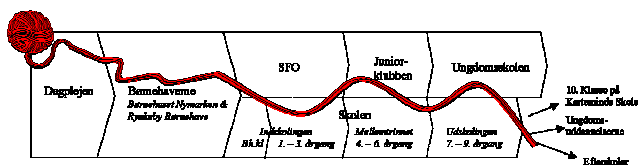
Lederne af Dagplejen, Rynkeby Børnehave, Børnehuset Nymarken, Juniorklubben/ Ungdomsskolen og Nymarksskolen i Sydkommunen tog udfordringen op og en længere proces blev sat i gang med afsæt i gældende lovgivning på området (Servicelov, Dagtilbudslov, Folkeskolelov, m.v.), for at skabe "Den røde Tråd", udvikle fælles overordnede mål og værdier, lave klare aftaler for overgange mellem institutionerne, samt beskrive praksis i forhold til disse.

Bestyrelser, medarbejdere og ledelser i de respektive institutioner var involveret i arbejdet, for at sikre forankring i alle led. "Den røde Tråd" blev besluttet i alle formelle beslutningsorganer og blev politisk godkendt første gang i Kerteminde Kommune i juni 2003.

"Den røde Tråd" er i perioden blevet evalueret og revideret hvert år, hvor praksis i forhold til målsætningerne er blevet justeret og genbeskrevet.

Også de overordnede formål og målsætninger er med regelmæssige mellemrum blevet evalueret og pudset til i bestyrelser og personalegrupper.

Dette fælles arbejde kan illustreres visuelt således:

Børn og unge i aldersgruppen 0 – 18 år i dagplejen, daginstitutionerne, skolen, juniorklubben & ungdomsskolen

I løbet af den periode, vi har arbejdet sammen i distriktet omkring den røde tråd, er der blevet arbejdet med børneungepolitik, politikker og indholdsbeskrivelser inden for de forskellige områder kommunalt, og der er udarbejdet fælles kommunale beskrivelser af arbejdet omkring overgangene.

Behovet for et samarbejde er derfor ændret, og vil fra efteråret 2009 erstattes af samarbejde ad hoc efter behov. Denne reviderede udgave omhandler derfor kun Nymarken.

Indhold

Forord	s.	2
Formål	s.	4
Værdigrundlag	s.	4
Forventninger til (ledelsesfunktionen, medarbejderen, barnet / den unge, forældrene)	s.	6
Det kendetegner Nymarken som helhed	s.	7
Det kendetegner børnehaven	s.	9
Det kendetegner skolen som helhed	s.	10
Det kendetegner indskoling	s.	10
Det kendetegner mellemtrinnet	s.	11
Det kendetegner udskoling	s.	12
Det kendetegner specialundervisningen	s.	14
Bilag:		
<i>Forventninger til barnets udvikling</i>		
Hvad kan man forvente af barnets sproglige udvikling ved de forskellige overgange	s.	15
Hvad kan man forvente af barnets motoriske udvikling ved de forskellige overgange	s.	16
Hvad man kan forvente af barnets sociale og følelsesmæssige udvikling ved de forskellige overgange	s.	17

Formål

Vores opgave er at sikre, at dagligdagen bygger på åndsfrihed, ligeværd og demokrati.

Vigtige begreber i dette arbejde er:

- medbestemmelse
- medansvar
- forståelse for kulturelle værdier
- samspil med naturen
- rettigheder og pligter i samfundet
- frihed og folkestyre

Vores opgave er at formå, at børn og unge opnår tillid til egne muligheder og danner sig baggrund for at tage stilling og handle.

De skal derfor have muligheder for:

- oplevelser
- aktiviteter
- stimulering af fantasien og kreativiteten

- fordybelse og erkendelse
- rum og lyst til at lege og lære
- fysisk udfoldelse
- samvær og fællesskab
- omsorg og støtte

Vores opgave er i samarbejde med forældrene at fremme den enkeltes alsidige, personlige udvikling og evne til at indgå i et forpligtende fællesskab.

De skal derfor have mulighed for

- at udvikle sig med udgangspunkt i, at de har forskellige kompetencer og styrkesider.
- at benytte forskellige tilgange til det at lære.
- at møde anerkendelse og respekt .
- at indgå i forskellige fællesskaber, der fordrer deres aktive medvirken.

Værdigrundlag

Visionen

"Sigt efter månen. Selv hvis du ikke rammer, lander du mellem stjernerne."

Les Brown

Nymarken har en vision at arbejde på et fælles, værdibaseret grundlag. Ved at satse på fælles værdier kan vi i højere grad skabe sammenhæng i børnenes liv fra de er 0-18 år og dermed understøtte optimal udvikling af de potentialer børnene besidder.

Institutionerne i distrikt Nymarken bygger på 4 overordnede værdier; respekt, rummelighed, fællesskab & udvikling.

Respekt

Vi baserer vort pædagogiske arbejde på det grundsyn, at barnet/den unge:

- er unikt, skal føle sig set og skal mødes med respekt
- får styrket sit selvværd gennem omgivelsernes positive tilgang til det
- har forældrene som de vigtigste voksne
- har synlige, ansvarlige og kompetente voksne omkring sig

Det betyder at,

- det enkelte barn mødes med anerkendelse
- meninger høres og forskellighed respekteres.
- børn & unge understøttes i at formulere egne meninger og argumentere for dem

- børn & unge får medindflydelse på og medansvar for at tilrettelægge egen læring

Rummelighed

Vi baserer vort pædagogiske arbejde på det grundsyn, at barnet/den unge:

- besidder værdifuld forskellighed
- har styrkesider, som danner udgangspunkt for arbejdet med barnet/den unge

Det betyder at,

- vi er bevidste om, som børn & unges nære voksne/lærere/pædagoger/daglejere, at også vi besidder forskellige styrkesider, og at vi udnytter disse i såvel planlægning som i udførelse af vores samarbejde
- vi i vores arbejde og samarbejde med børn & unge bevidst og løbende arbejder med at finde frem til deres styrkesider og udviklingsmuligheder
- vi giver børn & unge muligheder for mange forskellige aktiviteter/angrebsvinkler med mulighed for at tilgodese/udnytte, at børn & unge har forskellige styrkesider samt forskellige måder at lære.
- der arbejdes "hele vejen rundt om barnet", med samarbejde mellem institutioner og fagekspertes

Fællesskab

Vi baserer vort pædagogiske arbejde på grundsynet, at barnet/den unge:

- lærer at knytte kontakter og drage omsorg for andre via social stimulering
- bliver tilskyndet til at tage ansvar og bliver aktiv deltager i sit eget liv gennem inddragelse, medansvar og medbestemmelse

Det betyder at,

- de voksne er tydelige, kompetente og påtager sig det sociale lederskab og samtidig er med til at signalere, at fællesskabet er alles ansvar, med fokus på positiv adfærd
- alle parter arbejder sammen om at sikre muligheden for udviklingen af børn & unges mange udtryk, deres selvindsigt og selvværd
- børn & unge støttes i at indgå i sociale fællesskaber, hvor der kan knyttes venskaber og udvikles ansvar/omsorg for andre

Udvikling

Vi baserer vort pædagogiske arbejde på det grundsyn, at barnet/den unge:

- udforsker verden og tager den i besiddelse
- kan udvikle sig gennem teorien om de mange intelligenser

Det betyder at,

- børn udfordres, der hvor de "er"
- der opbygges fleksible og stimulerende miljøer til leg og læring
- børn & unge får medindflydelse på og medansvar for at tilrettelægge egen læring
- vi som professionelle medarbejdere benytter vores faglighed til systematisk og regelmæssigt at reflektere over indsats måde at gribe opgaven an på.

Forventninger til

Forventninger til måden vi er sammen på

Når vi er sammen, er alle forpligtet på at skabe "Den Gode Tone", det vil sige i ord og handling at leve op til værdierne i Den Røde Tråd.

Det betyder, at

- tale ordentligt med hinanden, med ord og kropssprog
- lytte til hinanden og tage hinanden seriøst
- tale *med* hinanden – og ikke *om* hinanden
- indgå i konstruktiv dialog
- støtte og hjælpe hinanden
- overholde aftaler
- yde sit bedste i samarbejdet og i forhold til fællesskabet
- passe på bygninger, møbler og ting

Summa summarum

Vi behandler hinanden og vores ting ordentligt.

Ledelsesfunktionen

Varetagelse af alle 4 sider af ledelsesopgaven: pædagogisk ledelse, administrativ ledelse, personaleledelse samt relationsledelse, hvilket vil sige, at ledelsen:

- udøver synlig ledelse
- har kontakt til børn / forældre på forskellige planer
- sikrer medansvar gennem indflydelse, krav og delegering
- er garanter for etablering af et godt arbejdsmiljø
- fungerer som motivator, katalysator, inspirator
- formidler den fælles vision internt
- fremmer personalets faglige og personlige udvikling
- håndterer evt. konflikter i personalet og tager hånd om det psykiske og fysiske arbejdsmiljø
- profilerer og synliggør institutionen udadtil og formidler visionen eksternt

- sørger for en professionel håndtering af institutionens administrative opgaver
- varetager institutionens kontakt til den kommunale forvaltning, andre eksterne myndigheder samt det politiske niveau

Medarbejderen

- er engageret
- er udviklingsparat
- er en god rollemodel
- viser åbenhed
- er nærværende og indlevende
- udviser respekt i samarbejdet med forældre, børn / unge og kolleger
- udtrykker forventninger til forældre, børn / unge og kolleger
- medvirker til et højt informationsniveau
- har et fagligt højt niveau
- tager medansvar for udviklingen af et konstruktivt læringsmiljø
- medvirker til skabelsen af et positivt psykisk arbejdsmiljø

Barnet / den unge

- udviser respekt i samarbejdet
- tager medansvar
- er aktiv medspiller i sin egen udvikling
- deltager i fællesskabet og respekterer sine medmennesker
- udforsker verden og tager den i besiddelse

Forældrene

- viser åbenhed
- er den vigtigste medspiller i barnets / den unges udvikling
- udtrykker forventninger til samarbejdet
- udviser respekt i samarbejdet
- følger aktivt med i barnets / den unges hverdag
- støtter barnet i forhold til at tage medansvar og deltage i fællesskabet

Det kendetegner Nymarken som helhed

Vi er stolte af, at vi "går på Nymarken, fordi

- vi ser barnets hele udvikling som en fælles opgave og har ikke kun øje for en delmængde af barnet ud fra vores egen specifikke faglighed.
- en bred faglighed er vigtig for os. Vi stræber efter den positive effekt, der er i at udnytte forskelligheden i hinandens faglighed.
- vi indgår i et tæt samarbejde, både på Nymarken, i forhold til eksterne samarbejdspartnere – og ikke mindst med barnet selv og barnets forældre.
- vi er faseopdelt, men har fokus på det samlede forløb, og arbejder med overgange.
- vi tager udgangspunkt i trivsel, ansvar og positivt samvær. Vi har "beredskabsplaner" til at håndtere forskellige situationer.
- vi mener trivsel og tryghed er forudsætninger for at kunne lære.
- vi i "jagten på den gode læring" prøver at finde en metode, der kan nå det enkelte barn og støtte udviklingen af hele barnets potentiale.

Kulturen på stedet er sådan:

- at vi ser og anerkender den enkelte. At arbejde med elevernes selvværd er vigtigt for os.
- at vi har en positiv tilgang til og åbenhed om forskellighed i styrkesider
- at vi udnytter og udvikler teoretisk viden og pædagogiske værktøjer, der tager udgangspunkt i at børn er forskellige, f.eks.:
 - MI
 - Flow-teorien
 - Læringsstile
 - Classroom-management
 - Cooperativ learning
- at vi arbejder for at bevidstgøre den enkelte om eget potentiale og læringsstil.
- at vi stiller høje faglige krav til os selv og til indholdet af det, vi leverer.
- at vi ser børnene som selvstændige, og giver dem ansvar og udfordringer i forhold til deres udviklingspotentiale og personlighed.
- at vi stræber efter at gøre børnene til aktive medspillere med mest muligt medansvar og medbestemmelse - inden for voksenfastsatte rammer.
- at vi anerkender den adfærd, vi ønsker mere af.
- at vi prøver at være det gode eksempel og fremhæver det hos andre.
- at vi arbejder med, at alle får tilhørsforhold til fællesskaber og oplever positiv gruppeidentitet.

- at vi skaber fællesskaber og oplevelser på tværs af grupper, årgange og afdelinger eks. ved blokuger, motionsdag m.v.
- at vi reflekterer systematisk over, hvad vi laver, dvs. opgave, indsats og effekt, og har i denne proces hele tiden fokus på vores målsætning. Vi bruger forskellige evalueringsværktøjer, eks.:
 - Portfolio, logbøger og barnets bog
 - Tests og undersøgelser
 - Elev- og udviklingsplaner
 - Samtaler og interviews
 - Forskellige andre evalueringsmodeller

Samarbejdskulturen på stedet er sådan:

- at der er stor grad af decentralisering, hvor store dele af beslutningskompetence og ansvar er uddelegeret til teams.
- at vi arbejder i teams og selvstyrende team i afdelingerne under devisen "tillid er bedre end kontrol".
- at vi anerkender hinandens arbejdsindsats.
- at der er åbenhed omkring egne og hinandens styrker
- at vi støtter hinanden og giver hinanden feedback
- at det er i orden at bede om hjælp og sparring - vi anerkender at nogen er bedre til noget end andre, og udnytter det.
- at vi ved nyansættelser stræber efter at komplementere personalegruppen så den dækker bredest muligt fagligt og personligt
- at vi stræber efter at udnytte vores styrkesider ved fordelingen af fag og opgaver.
- at vi indenfor rimelighedens grænser giver rum til forskelligheder også med hensyn til livssituation, både midlertidigt i forhold til livskriser og i forhold til eks. voksenlærling, flex. m.v..
- at vi giver rum til og forventer af hinanden, at vi udvikler os.
- at vi taler åbent om tingene - dialogen er omdrejningspunktet i det kollegiale samvær. Vi taler *med* og ikke *om* eller *ned* til hinanden
- at vi er et åbent sted, både med hensyn til at give og modtage erfaringer og viden.
- at vi har et godt socialt liv på arbejdspladsen.

Systematisk arbejde omkring et sammenhængende forløb:

På Nymarken er det vigtigt at der er sammenhæng i børn- og unges liv og udvikling.

Dette gælder når vi modtager eller afgiver børn.

- ved opstart i børnehave og omkring skolestart er der faste forløb indeholdende informationsmøder, besøg og overleveringer m.v.
- kommer der tilflyttere, holdes informationsmøde med ledelse, rundvisning, samt hvor det er hensigtsmæssigt tages kontakt til tidligere skole / institution..
- afgives børn til andre skole-/institutionstilbud, afholdes visitationsforløb, overdragningsmøder og arrangeres besøg.

Al overdragelse af oplysninger sker kun med forældres medvirken eller accept.

Det gælder, når der rykkes fra en afdeling til en anden eller når der skiftes lærer/pædagog

- der holdes altid overdragelsesmøder. På disse møder overdrages såvel, hvad der er arbejdet med fagligt som socialt i forhold til hele gruppen, dele af gruppen eller enkelte børn.
- vi har fokus på at lave arrangementer / aktiviteter og på at organisere arbejdet, så vi alle får oplevelsen af, at være ét sted, og så vi

giver mulighed for at lære hinanden at kende på tværs af afdelinger.

- der laves forløb i afdelingerne med henblik på at integrere nye grupper/klasser i afdelingens liv.
- det er en målsætning, at der altid er kendte voksne med ved skift fra en afdeling til en anden,
- i skolen har arbejdet i fagudvalg til formål at sikre en faglig sammenhæng gennem forløbet.

Det gælder i forhold til barnets hele dag

- i indskoling er lærere og pædagog omkring en årgang ét team.
- vi fastholder inden for de givne rammer et tæt samarbejde mellem skole og fritidsdel i indskoling.
- på mellemtrinnet samarbejder vi med juniorklubben.

Det gælder, når vi arbejder sammen med andre professionelle om barnet.

Det er vores mål for samarbejdet,

- at det er kendetegnet ved åbenhed samt en fælles og koordineret indsats.
- at der handles med respekt for barnet og dets familie.
- at forældre og børn i videst muligt omfang inddrages aktivt.

Det kendetegner børnehaven

Man skal have plads til at være sig selv

Vi har en stor grad af rummelighed, det vil sige en forståelse og accept af, at vi har forskellige behov og måder at lære og være på, blandt andet fordi

- vi taler åbent om de forskellige behov og særheder, vi hver især har
- vi lærer børnene at acceptere og respektere hinanden, som de personer vi er
- vi lærer børnene at tage hensyn til hinanden og samtidig give hinanden plads

Vi har en fælles opgave sammen med forældrene

Vi har en god forældrekontakt og stor opbakning og tillid fra forældrene, blandt andet fordi

- forældrekontakten prioriteres højt i den daglige kontakt, gennem samtaler, via information på tavler og i nyhedsbreve
- vi forsøger at komme dem i møde, også når de har et andet synspunkt end os
- vi opstiller fælles mål for barnets læring og udvikling

Vi påtager os det sociale lederskab

De voksne har ansvaret, men alle forventes at hjælpe hinanden med at lære at opføre sig ordentligt. Det betyder

- at vi optræder som synlige voksne - det er os der bestemmer hvad børnene selv må bestemme
- at vi i perioder med børn, der "fylder meget" eller har mange konflikter, sætter aktiviteter i gang, der lærer børnene at lege sammen og giver dem redskaber til at skabe positive kontakter
- at vi lærer børnene at rydde op efter sig
- at vi taler med børnene om, hvordan de har det, og hvordan vi taler til og med hinanden både med ord og kropssprog
- at vi arbejder med "trin for trin" med kommende skolebørn

Vi mener fællesskabet er vigtig

Vi føler i teamet ansvar og forpligtigelse overfor vore samlede opgaver. Derfor

- udviser vi fleksibilitet
- bruger vi hinandens ressourcer

Vi gør en aktiv indsats for at skabe fællesskaber i børnehøjde, ved at

- lave aktiviteter på kryds og tværs af grupper (alder, køn o.a.)
- lade børnene på skift være i "den gode stol" hvor vi sammen fokuserer på hinandens ressourcer

Alle er noget særligt

Vi arbejder meget bevidst ud fra vores viden om børns forskelligheder, de mange intelligenser og mange måder at lære på. Det gør vi bl.a. ved

- at tale åbent og naturligt om børnenes forskelligheder
- at lave individuelle aftaler med børn og forældre om udviklingsmål
- at skabe læringsmiljøer, hvor børnene selv er i gang og har forskellige muligheder for at vælge
- at planlægge aktiviteter så alle intelligenser stimuleres

Historien er vigtig

Derfor arbejder vi med barnets bog, som redskab

- til at fastholde god udvikling, både læringsmål og handleplaner
- til at støtte barnets egen fortælling
- til støtte i overgangene

Der skal være sammenhæng

Det er vigtigt for os,

- at vi har fokus på tryk i overgangene til og fra børnehaven

Det kendetegner skolen som helhed

- at organiseringen af undervisningen foregår med udgangspunkt i en stamgruppe, det vil sige klassen, men med mulighed for samarbejde i større og mindre grupper også på tværs af klasserne
- at vi i arbejdet med at opfylde de faglige målsætninger inden for de enkelte fag, giver eleverne muligheder for mange forskellige angrebsvinkler og mange forskellige opgavetyper, der tilgodeser, at eleverne arbejder forskelligt
- at der opbygges et fleksibelt og stimulerende undervisningsmiljø med mulighed for værkstedsarbejde
- at vi i sammensætningen af lærerteam også tænker ind at dække så bredt som muligt i forhold til de mange intelligenser

Det kendetegner indskolingen

Fælles opgave

Vi forsøger at holde fast i at opgaven omkring "barnets hele udvikling" er den samme, selvom vilkårene er ændrede for skole og SFO. Når vi ikke har helhedsskole, kræver det ekstra opmærksomhed, at få samarbejde mellem lærere og pædagoger omkring det enkelte barn og børnegruppen til at fungere.

Fælles syn på børnene

Vi har en stor grad af rummelighed, det vil sige en forståelse og accept af, at vi har forskellige behov og måder at lære og være på, blandt andet fordi

- børnene lærer at være tolerante og åbne for forskellige, ved at se/møde forskellige typer
- vi taler åbent i klasserne omkring de forskellige behov og særheder, vi hver især har
- vi lærer børnene at acceptere og respektere hinanden, som de personer vi er

Forældrene lytter og samarbejder

Vi har en god forældrekontakt og stor opbakning og tillid fra forældrene, blandt andet fordi

- vi er gode til at forklare forældrene, at vi vil det bedste for børnene
- vi møder forældrene med fokus på, at vi har en fælles opgave
- vi lytter til dem og forsøger at komme dem i møde

Fællesskab er vigtigt

Vi gør en aktiv indsats for at skabe elevfællesskaber, ved at

- lære eleverne at lege og at være sammen og ved at give dem redskaber til at have positiv kontakt
- lære eleverne til at udvise medansvar overfor fællesskabet, ved at drage omsorg for og hjælpe hinanden

Fællesområderne er fælles ansvar i forhold til oprydning/renholdelse.

- vi lærer børnene i at rydde op efter sig

Rollemodeller

De voksne har ansvaret, men alle forventes at hjælpe hinanden med at lære at opføre sig ordentligt

- vi går foran og viser børnene forskellige måder til bl.a. konfliktløsning så begge parter høres/inddrages i løsninger
- i perioder hvor børn, "fylder meget"/har mange konflikter prøver vi at møde børnene og se deres behov ved at sætte aktiviteter i gang, der lærer børnene at lege sammen og giver dem redskaber til at skabe positive kontakter og håndtere konflikter
- vi har fokus på, hvordan vi behandler hinanden, respekterer/anerkender i ord, kropssprog og handling

... i skoletiden

Indsats for fællesskabet

Vi føler i teamet ansvar og forpligtigelse overfor vore samlede opgaver. Derfor

- har vi fælles adgang til materialer på gangen
- planlægges en del af undervisningen sammen, bl.a. morgenbånd (med læsebånd, matematikbånd, massage, løb, morgensang)
- anvendes gangarealet i forbindelse med undervisning.

- har vi venskabsklasser og bruger legepatrulje, så store og små lærer hinanden at kende
- har børnene på skift ansvar for oprydning af legepladsen.

Indsats for forskelligheder

Vi har opmærksomhed på at skabe plads til forskelligheden ved

- at lave individuelle aftaler med eleverne med hensyn til arbejdsform, lektier m.v..
- at indrette forskellige undervisningsmiljøer, hvor eleverne selv er i gang og har forskellige muligheder at vælge imellem - og bruge gangarealerne

Der skal være sammenhæng

Det er vigtigt for os,

- at vi har fokus på læreroverlap ved overgange
- at vi, når fagligheden er forsvarligt dækket, er så få voksne omkring årgangen som muligt
- at vi får lavet en god overlevering ved lærerskift Vi vil sætte fokus på overleveringen omkring årsplaner.

... i SFO-tiden

Vi har i høj grad fokus på dannelsesdelen, det at blive et livsdueligt menneske, der mestrer sin situation, og selv finder frem til løsninger på evt. problemsituationer

Indsats for fællesskabet

Vi har fokus på trivsel og lysten til at være sammen. Derfor

- tager aktiviteter udgangspunkt i børnenes ideer
- prioriteres legen, hvor de har mulighed for at skabe relationer og udvikler venskaber
- giver vi børnene nødvendige opgaver og opfordrer til, at de selv påtager sig ansvar og opgaver i hverdagen, så de oplever de er en del af fællesskabet, hvor alle er vigtige

Indsats som rollemodel

Vi har fokus på opgaven med at bibringe livsduelighed. Derfor

- skal aktiviteter være meningsfyldte - og den voksne supplere og inspirere til børnenes egne ideer
- yder den voksne hjælp til selvhjælp - det betyder at børnene får hjælp til selv at løse konflikter med kammeraterne, bage bollerne, opsætte en forestilling etc.
- involveres børnene i indkøb og andre beslutninger, og opfordres til at tage medansvar for tingene.
- tager vi børnenes henvendelser (glæder, opfordringer, problemstillinger, bekymringer etc.) alvorligt, og vurderer i hvert enkelt tilfælde, hvilken støtte der er brug for

Det kendetegner mellemtrinnet

Man skal have plads til at være sig selv

Vi har en stor rummelighed i alle årgange, det vil sige en forståelse og accept af, at vi har forskellige behov og måder at lære og være på, blandt andet fordi

- vi taler åbent i klasserne omkring de behov og forskelligheder, vi hver især har.
- vi lærer børnene at acceptere og respektere hinanden, som de personer de er.
- eleverne opfordres til selv at give udtryk for ønsker og formulere sig om behov.

Vi har en fælles opgave sammen med forældrene

Vi har en god forældrekontakt og stor opbakning og tillid fra forældrene, blandt andet fordi

- vi møder forældrene med fokus på, at vi har en fælles opgave og respekterer, at de kan have andre synspunkter end os.
- vi forsøger at komme dem i møde.
- når vi oplever uhensigtsmæssig elevadfærd, ser vi sammen med forældrene på, hvad vi i fællesskab kan gøre, for at få eleven til at trives bedre.

Vi påtager os det sociale lederskab

- de voksne har ansvaret, men alle forventes at hjælpe hinanden med at lære at opføre sig ordentligt.
- vi optræder som synlige voksne ved at give klare udmeldinger.
- vi bruger tid i teamet på at skabe klare fælles holdninger.
- vi er fysisk til stede – også i pauserne.

- vi sætter aktiviteter i gang, der lærer børnene at lege sammen og giver dem redskaber til at skabe positive kontakter og håndtere konflikter.
- når vi i perioder har børn, der fylder meget og har mange konflikter i pauserne, prøver vi at møde børnene og deres behov.
- fællesområderne er fælles ansvar i forhold til oprydning/renholdelse. Vi træner børnene i at rydde op efter sig.
- vi sætter sammen med børnene fokus på, hvordan vi taler til og med hinanden, både med ord og kropssprog.

Vi mener fællesskabet er vigtig

Vi føler i teamet ansvar og forpligtigelse overfor vore samlede opgaver. Derfor

- udviser vi fleksibilitet.
- har fælles adgang til materialer på gangen
- planlægger en del af vores undervisning sammen, har fælles blokuger og samarbejder tæt om vores årsplaner.
- har vi et ønske om, når det er muligt i forhold til skemaer og praktisk planlægning, at parallellægge flere undervisningsmoduler.

Vi gør en aktiv indsats for at skabe elevfællesskaber, ved at

- lære eleverne at lege og at være sammen og ved at give dem redskaber til at have positiv kontakt.
- lære eleverne til at udvise medansvar overfor fællesskabet, ved at drage omsorg for og hjælpe hinanden.
- anvende gangarealet i forbindelse med undervisning, og dermed give eleverne mulighed for at være sammen på tværs, når de arbejder med hver deres.

Man har behov for at lære forskelligt

Der er på alle årgange i afdelingen en stor forståelse og accept af, at vi har forskellige behov og måder at lære på. Det har vi opnået ved, at gøre en indsats i forhold til

- at lave individuelle aftaler med eleverne med hensyn til arbejdsform, lektier med videre.
- at skabe undervisningsmiljøer, hvor eleverne selv er i gang og har forskellige muligheder at vælge imellem.
- at arbejde bl.a. med læringsstile og CL som integreret del af undervisningen.

Det kendetegner udskolingen

Man skal have plads til at være sig selv i fællesskabet

Vi har en stor rummelighed i alle årgange, det vil sige en forståelse og accept af, at vi har forskellige behov og måder at lære og være på, blandt andet fordi

- vi taler åbent i klasserne omkring de forskellige behov og særheder, vi hver især har.
- vi lærer børnene at acceptere og respektere hinanden, som de personer vi er.
- eleverne opfordres til selv at give udtryk for ønsker og formulere sig om behov. Og de har selv forventninger til, at der tages hensyn til deres behov.
- vi giver mulighed for længere praktikforløb, når der er elever, der har behov for det.

Vi har en fælles opgave sammen med forældrene

Vi har en god forældrekontakt og stor opbakning og tillid fra forældrene, blandt andet fordi

- vi møder forældrene med fokus på, at vi har en fælles opgave og respekterer, at de kan have andre synspunkter end os.

- vi søger at udvikle skole-hjemsamarbejdet igennem nye måder at mødes på.
- vi arbejder på at involvere alle forældre i samarbejdet.

Vi påtager os det sociale lederskab

- de voksne har ansvaret, men alle forventes at hjælpe hinanden med at lære at opføre sig ordentligt.
- vi optræder som synlige voksne ved at give klare udmeldinger og sætte tydelige grænser
- vi bruger tid i teamet på at skabe klare fælles holdninger.
- vi sætter sammen med børnene fokus på, hvordan vi taler til og med hinanden, både med ord og kropssprog.
- vi bruger relevante metoder til at forbedre det sociale liv i klassen f.eks. CL, Classroom Management mv.

Teamets fællesskab er vigtigt

Vi føler i teamet ansvar og forpligtigelse overfor vore samlede opgaver. Derfor

- udviser vi fleksibilitet også i forhold til de enkelte timer, vi tilrettelægger hele tiden, så

læringsmiljøet er optimalt – også når det gælder vikartimer.

- planlægger vi introduge, hvor den sociale læring er i højsædet – nu også i forhold til elever fra Marslev skole
- planlægger vi en del af vores undervisning sammen, har fælles blokuger og samarbejder tæt om vores årsplaner.
- afholder vi sociale arrangementer for teamet, så vi også lærer hinanden at kende ud over det professionelle

Vi gør en aktiv indsats for at skabe elevfællesskaber, ved at

- lære eleverne til at udvise medansvar overfor fællesskabet, ved at drage omsorg for og hjælpe hinanden.
- danne hold på tværs af klasserne for at udnytte elevernes kompetencer

Man har behov for at blive behandlet forskelligt

Det er vigtigt at give eleverne forståelse for, at hvis man skal have lige muligheder, skal man behandles forskelligt. Vi skal derfor sørge for

- at lave individuelle aftaler med eleverne med hensyn til arbejdsform, lektier med videre.
- at stræbe efter undervisningsmiljøer, hvor eleverne selv er i gang og har forskellige muligheder at vælge imellem – og at inddrage eleverne i indretningen af disse.
- at arbejde med bl.a. læringsstile og CL som en integreret del af undervisningen.

Der skal være sammenhæng

Det er vigtigt for os, at vi

- samarbejder med mellemtrinnet for at afstemme forventninger og øge kendskabet til eleverne i forbindelse med overleveringen
- når fagligheden er forsvarligt dækket, er så få voksne omkring årgangen som muligt.
- samarbejder tæt med UVO omkring overgang til ungdomsuddannelser
- arbejder målbevidst på at give eleverne lyst til fortsat uddannelse og forberede dem bedst muligt til dette.

Det kendetegner specialundervisningen

Specialundervisningen på Nymarksskolen er organiseret

- omkring inklusion i klassen af elever med vedvarende støttebehov
- omkring støttecenteret via kurser af kortere eller længerevarende varighed

Organiseringen af specialundervisningen er i videst muligt omfang planlagt med udgangspunkt i det enkelte barn. Det vil sige, at der i princippet kan findes lige så mange løsninger, som der er børn.

Forældrene er væsentlige deltagere og medspillere i disse beslutninger. Barnet inddrages på forskellige tidspunkter alt efter alder og udvikling.

Støtten omfang og form evalueres og tilpasses løbende.

Der hentes faglig bistand fra psykolog, talepædagog, læsekonsulent, sundhedspleje samt andre fagpersoner, i det omfang der er behov.

Derudover er en af kommunens specialklasser placeret på Nymarksskolen.

Markhuset / d-klassen

D-klassen er en kommunal specialklasse.

Der arbejdes med relationspædagogik og med udgangspunkt i det enkelte barn.

Inklusion i klassen af enkelte elever med vedvarende særlig tilrettelagt støtte

Undervisningen organiseres som en kombination af støtte i den almindelige undervisning med henblik på at yde eleven hjælp og støtte til at indgå i denne og af undervisning alene eller på hold i dele af undervisningstiden, med et særligt

tilrettelagt indhold. Undervisningen tilrettelægges ud fra elevens behov, og der tages udgangspunkt i elevens styrkesider og nærmeste udviklingsområder.

Eleven bevidstgøres om egne styrker og handlemuligheder.

Specialundervisningslæreren samarbejder med klassens lærere, forældrene og eleven om opstilling af målsætninger for elevens udvikling og læring for den kommende periode. Der udarbejdes en individuel elevhandleplan. Denne handleplan evalueres og revideres 2 gange årligt.

Støttecenteret

Undervisningen i støttecenteret planlægges på grundlag af skriftlig beskrivelse og indstilling fra klassernes lærerteam.

Der tages i arbejdet med at støtte eleven i tilegnelsen af centrale færdigheder udgangspunkt i elevens interesseområder og nærmeste udviklingsområder.

Der samarbejdes med klassens lærere og eleven om opstilling af målsætninger og handleplan for forløbet. Samarbejdet med forældrene er som udgangspunkt klassens læreres ansvar. Der gives en skriftlig tilbagemelding til forældrene efter et endt forløb.

I støttecenteret deles skoleåret op i perioder af varierende længde. Undervisningen kan tilrettelægges som korte og intense kurser eller som længerevarende forløb alt efter behov og ressourcer. Elever kan evt. få undervisning i flere perioder. Der evalueres altid efter endt periode. Ud over støtte til enkeltelever eller grupper af elever tilbydes også kollegial hjælp til planlægning af differentieret undervisning og til afdækning af elevers behov og udviklingsområder

Bilag:

Hvad man kan forvente af barnets sproglige udvikling ved de forskellige overgange

Beskrevet af Marianne Andersen
Talepædagog & læsekonsulent, Kerteminde
Kommune – januar 2003

Et barns kommunikativekompetencer omfatter:

- den måde, barnet taler på
- det, barnet forstår
- den måde, barnet anvender sin tale på
- den måde, barnet anvender mimik og gestus på
- barnets samspil med andre
- den måde, barnet deltager i leg på
- den måde, barnet viser nysgerrighed og interesse på
- det, barnet vælger at lege med
- barnets interesse for bogstaver og tal
- den måde, barnet reagerer på, når det leger med andre børn

Der er store individuelle forskelle på, hvad man regner for normal udvikling af kommunikative kompetencer.

Forventet tale-sproglig udvikling

Overgang dagpleje / børnehave

- flerordssætninger (der er en bil)
- leksikon på ca. 1000 ord
- spørger-lytter-snakker også lige ud i luften
- leger med sproget
- forstår samtaler om ting, der ikke lige er ud og opleve med ord
- spil med sprog
- læse bøger med enkle tekster (genfortælle yndlingsbøger)
- rim og remser
- efterligner forældre:
 - far og mor læser
 - far og mor skriver

Overgang børnehave /børnehaveklasse

- sætningerne bliver længere (beretter ofte omstændeligt og uendeligt)
- leksikon på ca. 2000 ord
- varieret spørgeteknik
- leger stadig mere avanceret med sproget (finurlige drilleord, frække ord, vittigheder osv.)
- forstår samtaler om abstrakte emner
- ledsager handlinger med kommentarer
- udtalen i orden
- forstår kollektiv besked
- kan løse konflikter verbalt
- kan genfortælle handlinger og bøger
- efterligner stadig mor og far med læse- og skriveaktiviteter
- begynder at kunne skifte fra indholdssiden til formliden af sproget
- finder og skriver eget navn

Overgang børnehaveklasse / 1. klasse

- at fortælle et faktisk eller fiktivt hændelsesforløb med støtte
- at anvende det mundtlige sprog aktivt med begreber og sætninger
- at en tekst har en oplevelses- og meddelelsesværdi
- at følge og forstå en instruktion
- at vise interesse for bøger
- at en tekst er opbygget af ord og sætninger
- at ord er opbygget af bogstaver
- at finde forlyd i lydrette ord
- at forstå sammenhængen mellem skriftens tegn og talens lyd
- at rime med ord
- at kende læseretningen
- at kunne opdele ord i stavelser
- at skrive eksperimenterende skrift i forbindelse med tegning eller oplevelse.
- at genkende lette ordbilleder
- at skrive og læse relevante ord og sætninger

Hvad man kan forvente af barnets motoriske udvikling ved de forskellige overgange

Beskrevet af Mette Lund Hansen
Ergoterapeut, Kerteminde Kommune – april 2003

Et barns motoriske kompetencer omfatter:

- nydelse ved bevægelse og stimulation af kroppens sanser
- motivation for at bevæge sig og stimulere kroppens sanser
- måden, barnet bevæger sig på
- måden, barnet bruger sin krop på
- kvaliteten i bevægelserne
- barnets reaktion på bevægelse
- barnets samspil med de andre børn i legen
- barnets reaktion i samspillet med de andre børn
- barnets valg af lege og aktiviteter

Der er stor spredning inden for den normale udvikling. En ledetråd i forhold til, om barnet behersker motoriske kompetencer, er, om barnet er motiveret for at bruge sin krop alsidigt, og om barnet reagerer adækvat på bevægelse og stimulation af kroppen.

Overgang fra dagpleje til børnehave Forventet sansemotorisk udvikling

- går med begyndende fodafvikling og medsving af arme
- går ikke længere bredsporet
- balancen er bedret, således at barnet hurtigt kan ændre tempo og retning
- løber på flad fod
- hopper på flad fod uden støtte, og fødderne slipper gulvet helt
- kravler sikkert op og ned af møbler, legeredskaber og lignende
- går op og ned ad trapper med to ben til hvert trin, bruger gelænder
- kører på 3-hjulet cykel
- kan lide stille og roligt at gynge, snurre rundt og kravle op
- diffus anvendelse af højre og venstre hånd, barnet eksperimenterer
- redskaber holdes med fingrene og ikke længere med håndfladen
- udadrejet fingergreb
- bygger tårn af klodser i størrelsen 2-3 cm.
- skænker selv i koppen
- griber bold med begge hænder holdt som skål mod maven
- drikker med og puster i sugerør
- bevidste mundbevægelser – kan holde mad i munden uden at synke det
- kobler retningsangivelser og bevægelse – gå under, rundt om og lignende
- benævner 20-25 legemsdele

- temperatursans
- skelner ved berøring form og konsistens på konkrete genstande uden synets hjælp
- udpeger berøring på kroppen uden synets hjælp
- kan lide berøring
- kopierer klodsopstilling af ca. 3 klodser

Overgang fra børnehavetil skole Forventet sansemotorisk udvikling

- gangen er velkoordineret
- behersker koordinerede hop, hinke, fjedrehop og gadedrengehøp (piger lærer dette før drenge)
- står på et ben i ca. 10 sek., både på højre og venstre ben
- kører på 2-hjulet cykel
- klatrer op over alt
- stimulerer sanserne på alle tænkelige måder – eksperimenterer
- begyndende hånddominans
- differentierede håndleds- og fingerbevægelser
- begyndende "voksent" udadrejet greb, tommel-, pege- og langefinger holder om blyanten i næsten samme højde
- klipper efter en lige streg, uden det er hakket
- kaster med vægtoverføring og underhåndskast
- griber bolden aktivt med begge hænder
- studser ca. 3 gange med bold
- smører selv smør på brødet
- fløjter
- behersker flere nuancer i rumopfattelse som f.eks. at placere sig midt i rummet
- efterligner bevægelser
- regulerer temperatur
- skelner geometriske figurer uden synets hjælp
- skelner overflader uden synets hjælp som f.eks. groft >< fint
- god visuel hukommelse – gengiver, hvad det har set
- behersker en bedre visuel helhedsopfattelse – kan fuldende ikke færdiggjorte detaljer

Overgang fra børnehaveklasse til 1.klasse

Forventet sansemotorisk udvikling

I perioden fra 1.klasse og fremefter bliver de motoriske funktioner og færdigheder mere differentierede og sammensatte, udviklingen sker i et tæt samarbejde med sanserne.

Sansemotorikken støtter sig hele tiden til tidligere oplevelser i forhold til nuet.

- balancen er bedret
- højdespring over snor
- længdespring med tilløb

- sjipte i hula-hop ring
- sjipte i tov
- behersker simple løbe- og hoppebevægelser
- udviklet hånddominans
- vokser udadrejst skrivegreb
- holder løst om blyanten
- spiser med kniv og gaffel
- klipper snoede former, uden det er hakket
- kaster med vægtoverføring og overhåndskast
- god ansigtsmimik
- bevidst mimik – se glad, vred, sur ud
- varierer tempoet i bevægelserne og følger en rytme

- god fornemmelse for lateraltet – kan gå til siden, bagud, forlæns på verbal opfordring
- skelner højre og venstre på egen krop
- skelner meget små forskelle som f.eks. mønter uden synets hjælp
- kopierer tændstiksfigurer
- beskriver synlige forskelle

Til sidst et lille, men nok ikke ulogisk, kinesisk ordsprog

Jeg hører og glemmer

Jeg ser og husker

Jeg gør og forstår

Hvad man kan forvente af barnets sociale og følelsesmæssige udvikling ved de forskellige overgange

Beskrevet af Anni Olesen
Psykolog, Kerteminde Kommune - 2003

Børn og unge udvikler sig følelsesmæssigt og socialt netop gennem det sociale samspil med andre, først forældrene, siden kammeraterne. Udvikling sker bla. gennem samarbejde, uoverensstemmelser og konflikter. Forholdet til andre er et vigtigt punkt, der handler om at lære at blive god til at lytte og stille spørgsmål, at kunne skelne mellem det andre siger eller gør, og sine egne reaktioner og domme, at lære samarbejdets kunst, konfliktløsning og opnå kompromisser gennem forhandling.

Et andet vigtigt punkt er håndteringen af følelser, erkendelse af det der ligger bag en følelse og at lære måder at håndtere angst, vrede og sorg. I det sociale samspil er det også vigtigt at kunne være ansvarlig på en hensigtsmæssig måde og at kunne leve op til forpligtelser.

I konflikter mellem børn og unge er der mange følelser involveret. Konflikter kan bruges til at lære problemløsning og håndtering af konflikter.

Nøgleordet er anerkendelse, barnet har ikke behov for kontrollerende, regulerende og bedrevidende voksne, fordi det er det samme som at sige: jeg er ikke tilfreds med dig, sådan som du er. Pædagogikken må planlægges, så den bygger på de potentialer, som børnene/de unge har afhængigt af alder og udvikling, på fire vigtige områder:

Sociale og følelsesmæssige kompetencer

- Anerkende sig selv og andre
- Kende følelser og forstå egne reaktioner
- Forvalte følelser
- Kontrollere impulser og aggression
- Udvikle indlevelsessevne og empati

Kommunikative kompetencer

- Udtrykke tanker, følelser, holdninger og meninger
- Lytte aktivt, tale på skift
- Forstå og tolke såvel verbale som nonverbale udtryk og signaler
- Acceptere og respektere forskellige synspunkter

Evne til samarbejde

- Se værdien i samarbejde
- Udvikle færdigheder i samarbejde med en eller flere

Konfliktkompetence

- Skelne mellem fortolkninger og fakta
- Undersøge motiver i stedet for at fortolke og fordømme
- Adskille sag og person
- Anerkende både egne og andres behov og rettigheder
- Finde kreative løsninger på fælles problemer
- Støtte andre uden at gøre sig til part i deres konflikt.

0-3 år

Opbygning af følelsesmæssige evner som medfølelse og selvbeherskelse.

Den tidlige barndom er personlighedens byggesten. I mor (omsorgsperson) / barn relationen udvikler barnet grundlæggende reaktionsmønstre og selvopfattelser. Barnet er optaget af den nære sociale omverden. Evnen til socialt samspil begynder at blomstre i 6-12 mdr. 's. alderen, barnet lærer det ikke-sproglige grundlag for socialt samspil, pludre, mimik, gestus osv., følelsen af intersubjektivitet (mig og dig) udvikles.

1 år

Barnet kan imitere den andens lidelse f.eks. føle uro, når det ser et andet barn falde og selv begynde at græde, eller tørre sine egne øjne, når et andet barn græder. Fra ca. 2½ år er barnet i stand til at trøste andre, det kan aktivt prøve at berolige et andet grædende barn og f.eks. tilbyde sin bamse.

1-3 år

Selvstændighed og uafhængighed udvikles.

Barnet udvikler selvtillid "kan selv" og viljestyrke "jeg vil/ vil ikke. Det lærer ordenes verden, sproget strukturerer oplevelser, bruges i leg og til associationer alene eller sammen med en anden (leger ved siden af), kropssproget angiver nuancerne, "jeg er så stor". Men de har endnu ikke de nødvendige sociale færdigheder for at kunne lege godt sammen (hvis det er dit, og jeg vil have det, er det mit). Børn i den alder kan kun se deres egne synspunkter og er ude af stand til at forstå, at andre kan have en anden opfattelse. Barnet har ofte en foretrukket nær ven eller "kæreste", som er tryghedsskabende i dagplejen.

Overgang dagpleje/børnehave

3 - 5/6 år

En vigtig modningsperiode af de sociale følelser.

Barnet oplever nu følelser som usikkerhed, ydmyghed, jalousi, misundelse, stolthed og selvtillid, og kan begynde at sammenligne sig med andre. Der sker et stort udviklingsspring sprogligt, fra omkring 3 års alderen er barnet i stand til at fortælle historier om hændelser og oplevelser fra eget liv - det skaber sin identitet i samværet med andre. Evnen til tillid og nærhed, der er nøje forbundet til både selvstændighed og tillidsfuld tilknytning, udvikler sig efterhånden til empatisk nærhed, indføling og omsorg for andre og til fælles oplevelser via sproget.

Den øgede selvstændighed og uafhængighed udvikler sig, og barnet begynder at kunne beslutte og igangsætte lege i samspil med andre, det

udvikler initiativ, "erobrer verden", legebarnet lægger planer og gennemfører mål.

I 3-5/6 års alderen udvikles også samvittighed, moral og ansvar. Barnet udvikler en fornemmelse af, at der findes gode og onde handlinger, af rigtige og forkerte. Leg, fantasi – at imitere, at identificere sig (være lige som...), rolleleg udvikles (far-mor-børnlege). Efterhånden bliver legen mere social og udvikler sig frem til lege, hvor der kan følges fælles regler - regellege (fangeleg, dåseleg, spil..)

Overgang børnehave

/børnehaveklasse 6-7 år

Sammenligningernes verden

Overgangen til skolen er et afgørende tidspunkt i barnets sociale tilpasning.

Barnet har nu kognitivt/ intellektuelt udviklet en evne til at kunne sammenligne sig med andre, hvad enten det drejer sig om popularitet, tiltrækningsevne eller skateboard talent. Barnet kan nu se tingene ud fra andres synsvinkel, kan sætte sig i andres sted, og kan forstå, at andre opfatter tingene fra deres synsvinkel.

Barnet kan styre sine følelser, kan undertrykke uhensigtsmæssig adfærd, samle sin opmærksomhed og koncentrere sig om ydre mål. Det er i fuld gang med at lære fællesskab.

Overgang børnehaveklasse / indskolingen,

Udvikle kunnen og dygtighed

Barnet kan nu tænke logisk og sammenhængende og begynder at forstå årsags-virkningslogik. Barnet begynder at forstå mere abstrakte begreber, tænkningen bliver mere uafhængig af den konkrete situation her og nu, man kan tænke sig til, hvad man vil gøre, planlægge og følge mål, men stadigvæk med udgangspunkt i noget, der konkret er til stede. Barnet lærer at arbejde i skolen, at fremstille ting og fuldføre opgaver, det præsterer. Den måde og det klima barnet udfolder sig og sine præstationer i bliver afgørende for, om det udvikler en følelse af kompetence og dygtighed eller af utilstrækkelighed og mindreværd.

Overgang indskolingen /melletrinnet, 3.-6. kl.

Udviklingsspurt, arbejdsomhed.

Barnet kan nu planlægge handlinger og arbejde målrettet med problemløsning, det kan fokusere og fastholde sin opmærksomhed, ligesom det kan styre sine følelser.

Det 10 årige barn er harmonisk og tilfreds med sig selv, og interesseret i alt muligt. Der er tydelig øget modenhed både på det ydre og indre plan, i

følelser og forestillinger. Relationer til andre er relativt spændingsfrie, men er nu blevet mere komplekse og intensive. Piger er interesseret i piger, og drenge i drenge. Piger foretrækker gerne mindre og fortrolige grupper. Drenge er særligt optaget af hemmelige og hemmelighedsfulde klubber. Der er vægt på kammeratskab, ikke på konkurrencelyst. Den 10 årige vil gerne have venner og taler meget om det.

Selvom følelseslivet er ukompliceret, og barnet er bekymringsløst, kan der godt pludselig opstå orkan med vrede eller gråd, men det er hurtigt overstået.

Børn begynder at forholde sig til en større social gruppe og forstå social indflydelse. De er bevidste om jævnaldrenes indflydelse, de lægger mærke til, hvem der er in, og hvem der er out. Barnet er blevet ekspert i at aflæse sociale signaler, en færdighed der er vigtig, fordi børn i den alder kan være nådesløse i deres drillerier

Overgang mellemtrinnet/ overbygningen, 7. kl. – 9. kl.

Bevidst organisation af sociale kontakter.

I førpuberteten er barnet nået en modning, hvorefter det begynder at udvikle evne til at løse problemer og drage slutninger, som er rent sprogligt formuleret og uafhængige af den konkrete situation. Først omkring 12 års alderen er det muligt at tænke abstrakt omkring indre og den ydre verden. Udviklingen af disse kognitive evner er afhængige af et vist mål af praktiske og sociale erfaringer. Drenge og piger bliver interesseret i hinanden, og venskaber skifter hurtigt.

De fleste elever opleveret dyk i selvtilliden og en øget generthed. Der rokkes ved det "sociale selvværd", deres opfattelse af sig selv og deres evne til at få venner og beholde dem.

At finde ud af "hvem er jeg" er denne alders hovedprojekt. Alle tidligere udviklingskonflikter

gennemspilles på ny (tillid/mistillid, afhængighed/adskillelse, almægtighed/afmægtighed, initiativ/nederlag, dygtighed/mindreværd). I denne aldersperiode er det vigtigt, at man støtter elvernes evne til at opbygge næreforhold, afbøde venskabskriser og underbygge deres selvtillid.

Det er en periode med gruppepres, øgede boglige krav og fristelser til at ryge og tage stoffer.

Overgangen folkeskole/ ungdomsuddannelserne

At finde ud af, hvad man skal blive til som voksen

Følelsen af en personlig identitet sammenfatter den unges erfaringer om sig selv i forskellige situationer: som barn i en familie, som kammerat, som skoleelev osv. Tilknytning til kammeraterne får betydning for evnen til at finde sin identitet. De unge dyrker hinanden i "kliker", klubber, til fest, sport m.m., og disse samværsformer støtter identiteten, samtidig med at de kan tage afstand fra andre unge på en ret konform måde.

Kammeratskabsgruppen bruges især til at udvikle og afprøve sig selv i sociale situationer.

Sociale og følelsesmæssige behov for trykthed, anerkendelse, respekt, identitet og kontakt og tilknytning er så vigtige at "vi vil forfølge dem uanset omstændigheder og konsekvenser".

Helst ønsker man at være elsket

I mangel derpå beundret

I mangel derpå frygtet

I det mindste at være afskyet og foragtet

Sjælen gyser tilbage for det tomme rum

og ønsker kontakt for enhver pris

(fra romanen "Dr. Glas" af Hjalmar Söderberg)